

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Aan de Minister voor Natuur en Stikstof

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

TER BESLISSING

Datum

4 oktober 2022

Kenmerk

DGA-DAD / 22509392

Kopie aan

Bijlage(n)

1

nota

Beslisnota Beantwoording Commissiebrief verzoek
reactie op het bericht van LTO 'mogelijk meer
ammoniakuitstoot bij 1 ster Beter Leven Kip'

[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

Mede namens de staatssecretaris van IenW

Aanleiding

Op 29 september 2022 heeft de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit het verzoek gedaan om een reactie op het bericht van LTO 'mogelijk meer ammoniakuitstoot bij 1 ster Beter Leven Kip'. De commissie ontvangt de reactie graag vóór het commissiedebat Landbouw, Klimaat en Natuur op 20 oktober 2022. Bijgevoegd vindt u de reactie op het verzoek van de Kamer. De reactie wordt gegeven door de minister van LNV mede namens de minister voor Natuur en Stikstof en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat. De brief wordt parallel aan staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat voorgelegd. We checken voor verzending van deze brief of de brief nog steeds aansluit bij de boodschap van de appreciatie van Remkes.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met verzending van deze brief.

Kernpunten

- De Nederlandse supermarkten en ook verschillende partijen in andere afzetkanalen hebben in 2021 het voornemen uitgesproken om per 2023 enkel nog vers kippenvlees met minimaal BLK1 in de schappen te hebben liggen.
- De ontwikkeling geeft invulling aan een meer diervriendelijke veehouderij en biedt de pluimveehouder een verdienmodel. Vanuit het perspectief van dierenwelzijn en de positie van de boer in de keten is dit een goede ontwikkeling.

- Een conceptrapport van een impactstudie uitgevoerd door Wageningen University & Research (WUR) lijkt er op te wijzen dat de omschakeling van gangbare naar BLK1 vleeskuikenstallen t.a.v. stikstof (ammoniak) en fijnstof mogelijk negatieve effecten heeft, voor ammoniak ook als het aantal dieren in de stal met 30-40% daalt. Het definitieve rapport wordt eind 2022 verwacht.
- Verschillende opgaven botsen hier dus, verbetering van dierenwelzijn en het verdienmodel van de pluimveehouder betekent per dier een hogere ammoniakuitstoot.
- Tevens worden er risico's gezien met betrekking tot de overdekte uitloop en de vogelgriep; dit omdat de stallen met de overdekte uitloop een meer open karakter krijgen wat mogelijk een hoger risico op insleep van vogelgriep met zich meebrengt. We zijn aan het onderzoeken of de deskundigengroep dierziekten deze risico's verder kan verduidelijken.
- De omschakeling vindt nu plaats; vleeskuikenhouders die naar BLK1 willen omschakelen vragen vergunningen aan.
- Daarbij wordt op moment gebruik gemaakt van de gangbare (waarover nog onzekerheid bestaat, maar die naar verwachting te laag zullen zijn) Rav-factoren. Dit betekent dat er een kans bestaat dat er op moment vergunningen worden verleend die een onderschatting geven van de ammoniakemissie per dierplaats. En daarmee onhoudbare vergunningen en ongewenste depositiestijgingen.
- Risico is dat pluimveehouders de door de markt gevraagde omschakeling niet (tijdig) kunnen maken. Daarnaast is het risico dat reeds verleende vergunningen niet standhouden omdat er onzekerheid is over de emissie van ammoniak.
- We zijn met betrokken partijen in gesprek over de consequenties hiervan. De Dierenbescherming hanteert nu een overgangstermijn, waarbij veehouders die buiten hun schuld nog geen vergunning hebben gekregen en daardoor hun stal nog niet volledig hebben kunnen aanpassen, wel kunnen deelnemen aan het keurmerk als ze aan de overige eisen van het keurmerk voldoen.

Perspectief LGenS in het kader van Wnb-vergunningverlening

- Er volgt een brief over de toestemmingverlening. In deze brief zal ook ingegaan worden op de gevolgen van de uitspraak van RvS van 7 september jl. ten aanzien van het gebruik van Rav-factoren bij Wnb-vergunningverlening als bij innovatie ook sprake is van uitbreiding van het aantal vee (intern salderen).
- Op basis van de eerste inzichten van onderzoek bij WUR en de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Afdeling) wordt er op moment gewerkt aan een beleidslijn. Deze beleidslijn zal naar verwachting landen in de brief toestemmingverlening.
- In deze brief over BLK1 kan nog niet vooruitgelopen worden op conclusies ten aanzien van vergunningverlening Wnb. In algemene zin is nu opgenomen dat vergunningverlening op dit moment onzeker is.

Toelichting

Overzicht ontwikkeling BLK

- Naar verwachting zal het marktaandeel BLK1 kip stijgen van 18% naar 65%. Om aan de marktvraag naar BLK1 kip te kunnen voldoen zal naar verwachting 50-80% van de vleeskuikenhouders omschakelen, een deel heeft dat inmiddels al gedaan.
- Omschakeling naar BLK1 betekent ten opzichte van de gangbare pluimveehouderij een verbetering van het welzijn van de kuikens. Dit komt met name door het gebruik van een trager groeiend ras, een lagere bezetting in de stal (30-40% minder dieren per m³), het aanbieden van een overdekte uitloop en van afleidingsmateriaal.
- Als een bestaand bedrijf omschakelt naar dit concept en geen stallen bijbouwt, kunnen er minder dieren op het bedrijf gehouden worden.
- Veelal is sprake van contracten tussen pluimveehouderij en afnemende partijen (i.c. supermarkten) met een duur van 5 jaar.
- Voor het aanpassen van de stal conform BLK1 is vaak een vergunning (natuurvergunning en/of omgevingsvergunning milieu of bouw) nodig, met name vanwege het aanbouwen van de overdekte uitloop.
- Tot nu toe produceren vleeskuikenhouders (grosso modo) ofwel voor de Nederlandse markt waarbij ze met een tussensegmentconcept (een concept tussen gangbaar en BLK1 in) op meerwaarde t.a.v. dierenwelzijn produceren. Ofwel voor de wereldmarkt waarbij ze concurreren op kostprijs. In Nederland valt de vraag naar kippenvlees uit het tussensegmentconcept nu weg en wordt vervangen door het BLK1-concept. Vleeskuikenhouders staat voor de keuze om mee te gaan richting BLK1 of 'terug te vallen' op de gangbare houderij. Het al dan niet slagen van de omschakeling onder Nederlandse vleeskuikenhouders is bepalend voor hoe de sector er uit gaat zien; of deze voornamelijk op meerwaarde (dierenwelzijn) of op kostprijs gericht zal zijn.

Onze inzet tot nu toe

- Vanwege de omvang van de omschakeling en verwachte knelpunten bij vergunningverlening heeft de Dierenbescherming in 2021 een regiegroep ingesteld. Hieraan nemen marktpartijen en ambtenaren van LNV deel. De regiegroep wil de knelpunten die kuikenhouders tegenkomen in de omschakeling identificeren en waar mogelijk wegnemen.
- Vanuit de regiegroep is WUR gevraagd een brede impactstudie uit te voeren naar de gevolgen van de omschakeling naar BLK1. LNV heeft deze studie gefinancierd. WUR verwacht de resultaten van de impactstudie voor einde van dit jaar te kunnen publiceren.
- Het bericht van LTO waar de Kamercommissie u vraagt op te reageren heeft betrekking op gesprekken van de regiegroep met WUR over de nu bijna afgeronde impactstudie.
- Ook heeft het ministerie van IenW aan WUR gevraagd een advies te geven over de hoogte van de emissiefactoren (ammoniak, fijnstof en geur) bij deze productiewijze en mogelijkheden om de emissies te beperken. Dit advies wordt dit najaar verwacht.
- In gesprekken over de studies heeft WUR laten weten dat het beeld naar voren zal komen dat de omschakeling mogelijk niet gepaard gaat met

minder, maar met evenveel of zelfs meer ammoniakuitstoot. De ammoniakemissie per dierplaats per jaar zal bij BLK1 gehouden vleeskuikens t.o.v. gangbaar gehouden vleeskuikens toenemen, met name omdat het emitterend oppervlak gelijk blijft en deze over minder dieren op dat oppervlak berekend wordt. Het is onduidelijk wat de impact is op de ammoniakemissie per stal per jaar. Deze zou gelijk kunnen blijven, maar een toename is niet uit te sluiten.

Krachtenveld

- Alle partijen in de keten steunen deze ontwikkeling. Deze ontwikkeling wordt vaak genoemd als positief voorbeeld van de bijdrage van ketenpartijen aan het perspectief van de landbouw.
- Tegelijkertijd geven deze partijen, en dan met name de partijen die de vleeskuikenhouders vertegenwoordigen, ook aan dat het voornemen om naar BLK1 kip om te schakelen hen voor flinke uitdagingen stelt. Verschillende opgaven, zoals in dit geval het werken aan een meer diervriendelijke veehouderij en het terugbrengen van de ammoniakuitstoot, zijn niet zonder meer met elkaar verenigbaar en vergen een politieke afweging. Partijen vragen aan de overheid om duidelijkheid hierover.
- Daarnaast is er ook de angst dat als de omschakeling binnen Nederland niet lukt de supermarkten BLK1 kippenvlees uit het buitenland gaan halen.

Politieke risico's

- De ontwikkeling naar BLK1 kippenvlees is een concreet voorbeeld waarbij verschillende opgaven (dierenwelzijn, natuurherstel, diergezondheid, verdienvermogen) bij elkaar komen en leiden tot dilemma's die een politieke afweging vergen. Bij andere veehouderijsectoren kan een vergelijkbaar vraagstuk ontstaan, bijvoorbeeld wanneer daar omschakeling naar meer diervriendelijke en meer extensieve houderijsystemen plaats gaat vinden.
- Door het ontbreken van de zekerheid over de ammoniakemissie, wat noodzakelijk is voor Wnb-vergunningverlening, bestaat er de kans dat het niet mogelijk is voor bevoegde gezagen om de benodigde vergunning te verlenen. Dit heeft een negatieve uitstraling op andere beleidstrajecten zoals het convenant dierwaardig veehouderij en de ketenaanpak.